

Sluttprotokoll fra forhandlingsmøte

16. mai 2025

mellom staten og Norges Bondelag

1 Grunnlag for avtalen

Jordbruksavtalen er et verktøy for å oppnå landbrukspolitiske mål. I de årlige jordbruksforhandlingene bidrar staten og næringsorganisasjonene i jordbruket i fellesskap til utforming av langsiktige rammevilkår for jordbruket og norsk matproduksjon.

Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2023–2024) *Strategi for auka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmogleighetene i jordbruket*, jf. Innst. S. 258 (2023–2024), Meld. St. 10 (2024–2025) *Premisser for tallgrunnlag m.m. i jordbrukspolitikken*, jf. Innst. 197 S (2024–2025) og klimaavtalen med jordbruket er det mest sentrale grunnlaget for den inngåtte avtalen, sammen med det omforente tallgrunnlaget fra Budsjettnemnda for jordbruket.

Partene viser til at gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 10 (2024–2025) er de politiske premissene for tallgrunnlaget for opptrappingen av inntektsmulighetene og nivåsammenligning med sammenligningsgruppen endelig fastlagt. Ved behandlingen vedtok Stortinget bl.a. at:

«Stortinget ber regjeringa leggje til grunn at normeringsfaktoren, avsetning til investeringar i avskrivbar egenkapital og samanlikningsgruppe ligg fast i talgrunnlaget slik det vart nytta ved jordbruksoppgjeret 2024, men at timetalet per årsverk i jordbruket vert redusert med 50 timar til 1700 timar i to like trinn med verknad for kalenderåra 2026 og 2027.»

Partene legger dette til grunn, og viser til at det er innenfor disse rammene, fastsatt av Stortinget, at jordbruksavtalen er inngått. Formålet er å nå målsettingene Stortinget har satt for jordbrukspolitikken. I avtalen avveies målkonflikter og kryssende hensyn mot hverandre, herunder måloppnåelse for samfunnet opp mot inntektsfordelingshensyn i jordbruket. Partene har i denne avtalen fulgt opp Stortingets vedtak om å arbeide for 50 pst. førkorrigert selvforsyningsgrad innen 2030, økologisk jordbruksareal på 10 pst. innen 2032 og en satsing på Nord-Norge innenfor rammen.

Regjeringen startet arbeidet med opptrapping av inntektsmulighetene i jordbruket i 2021. Budsjettnemndas materiale viser at et beregnet gjennomsnittlig inntektsgap til sammenligningsgruppen på 194 000 kroner i 2021 ligger an til å kunne bli tettet i 2025, dersom regnskapstall neste år er noenlunde i tråd med Budsjettnemndas budsjett for 2025 i årets materiale. Det skyldes både at overføringene over statsbudsjettets kap. 1150 er økt med 71 pst. siden regnskapsåret 2021 til 2025 og forbedring av markedsinntektene, spesielt for melk, men også for grønt og kjøtt.

Partene har vurdert avtalen opp mot vilkårene som er satt for opptrappingen. Det er i den inngåtte avtalen tatt hensyn til jordbrukets konkurransekraft, produktivitetsutvikling,

klima- og miljøhensyn og markedsbalanse. I tillegg til inntektseffekter av den økonomiske rammen, ligger det økte inntektsmuligheter i forventet bedret markedsbalanse for storfe og svin. I motsatt retning drar usikkerheten om et mindre behov for melk i 2026.

I prioriteringene og utviklingen av virkemidlene er det særskilt vurdert hvordan de påvirker målet som er satt om økt selvforsyning.

Den inngåtte jordbruksavtalen omfatter:

- Målpriser for perioden 1. juli 2025–30. juni 2026, jf. punkt 2
- Bevilgninger over statsbudsjettet kap. 1150 for kalenderåret 2026
- Overførte midler fra 2024 og omdisponeringer innenfor budsjett for 2025
- Andre bestemmelser som fremgår av denne protokollen

Partene er enige om de endringer i målpriser og satser, og bevilgninger på tilskuddsordninger, som går frem av vedlagte fordelingsskjema. For saker som ikke er omtalt av denne protokollen vises det til statens tilbud av 7. mai 2025.

2 Økte inntektsmuligheter i 2026

Partene er enige om tekniske forutsetninger som fremgår av tabell 2.2 på neste side.

Avtalen har en økonomisk ramme på 1 107 mill. kroner. Avtalen innebærer at målprisene økes med et fullt årsutslag på 288 mill. kroner, bevilgningene over statsbudsjettets kap. 1150 økes med 747 mill. kroner, det benyttes ledige midler på 64 mill. kroner og et anslag på endret verdi av jordbruksfradraget på 8 mill. kroner, jf. tabell 2.1.

Tabell 2.1 Finansiering av avtalerammen

	Mill. kroner
Endring i målpriser	288
Endret bevilgning på kap. 1150	747
Overførte midler	64
Endret verdi av jordbruksfradraget	8
Sum, mill. kroner	1 107

Med denne avtalen legges det til rette for at jordbrukets sammenligningsinntekt kan være på nivå med sammenligningsgruppa i 2026. Utviklingen vil blant annet avhenge av utviklingen i markedsbalansen, kostnads- og produktivitetsutviklingen, samt næringens tilpasning til endringene i de økonomiske rammevilkårene. Tabell 2.2 viser tekniske forutsetninger og økonomisk ramme for avtalen.

Tabell 2.2 Tekniske forutsetninger for avtalen og økonomisk ramme

	2025 Mill. kr	Volum	Pris	Endring Mill. kr	2026 Mill. kr
1. Produksjonsinntekter	47 699	0,4 %		191	
Varer uten målpris	33 166		2,7 %	895	
2. Sum produksjonsinntekter	47 699			1 086	48 785
3. Direkte tilskudd	21 461				21 461
4. Sum inntekter	69 160			1 086	70 246
Gjødsel	2 525	-0,1 %	7,0 %	174	
Andre ikke-varige produksjonsmidler	29 593	-0,1 %	3,3 %	946	
5. Sum ikke-varige produksjonsmidler	32 118			1 120	33 238
6. Leie av jord og kvoter	909	1,0 %	2,7 %	34	
7. Innleid arbeid	4 744	-0,5 %	4,0 %	165	
8. Kapitalslit og leasing	7 784			241	
9. Rentekostnad	4 216			-253	
10. Sum kostnader	49 771			1 307	51 078
11. Årsresultat (4 -10)	19 389			-221	19 168
12. Avsetning til investeringer	2 498			-273	2 225
13. Jordbruksfradrag	1 637			-4	1 633
14. Justert årsresultat (11-12+13)	18 528			48	18 576
Familieårsverk¹	32 150				33 000

1. Familieårsverk à 1 810 timer i 2025 og 1 755 timer i 2026.

Normerte tall, normeringsfaktor 20 pst.	2025, kr/ fam.årsv.	Endring i pst.	2026, kr/ fam.årsv.	2026, mill. kr ³
A. Sammenligningsinntekt per familieårsverk ¹	691 558		675 500	
B. Årslønn andre grupper	688 400	4,0 %	715 900	
C. Differanse før oppgjør, kr/familieårsverk	3 158		-40 400	
D. Kostnadskomp. og økte inntektsmuligheter			40 400	
Kostnadskompensasjon			16 058	442
Korr. jordbruksfradrag i framregning ²				-4
Økte inntektsmuligheter			24 342	669
E. Sammenligningsinntekt etter oppgjør			715 900	
F. Sum "ramme", mill. kroner				1 107
Endring fra 2025 (BFJ), før oppgjør		3,5 %	24 342	
Endring fra 2021		90,7 %	340 400	

1. Linje 14 dividert på antall familieårsverk multiplisert med normeringsfaktor 20 pst.

2. Når det tilføres midler for å bringe årsresultatet opp på 2025-nivå, øker effekten av jordbruksfradraget tilsvarende linje 13.

3. Endring i kr/familieårsverk multiplisert med familieårsverk dividert på normeringsfaktor på 20 pst.

Avtalen innebærer at markedsinntektenes andel av bruttoinntekten kan øke igjen, etter flere år med reduksjon. Målprisene for grønnsaker og frukt økes med 4,2 pst. og for poteter med 5,6 pst. Som følge av økning i tilskudd til matkorn vil ikke økningen i målpriser for hvete gi økt råvarekostnad. Det isolerte utslaget av økte råvarepriser i

forbrukerprisene, inkludert anslaget for varer uten målpris, utgjør i underkant av 500 kroner per år for en gjennomsnittshusholdning og 0,6 prosentpoeng på prisindeksen for mat og alkoholfrie drikkevarer.

Partene er enige om omdisponering av ledige midler innenfor budsjettet i 2025 som vist i tabell 2.3.

Tabell 2.3 Bruk av ledige midler 2025

Ordning	Mill. kr
Fondsavsetninger LUF*	65,33
MetanHUB**	4,00
Drenering**	67,00
Økoutredning**	0,50
Infrastruktur planteforedling**	18,00
Klimasmart landbruk**	12,00
Tilbakeføring midler avløsertilskudd sykdom	22,70
Tilskudd til matkorn	18,53
Prisnedskrivingstilskudd økologisk korn og proteinvekster, erter og oljefrø	10,05
Kvalitetstilskudd storfekjøtt fra 1. juli	17,00
Helsetjenesten for geit	1,00
Justeringer post 21 - spesielle driftsutgifter	-1,60
Sum omfordeling 2025	234,51

* Inkl. innfrielse av rentestøtteforpliktelsene for Innovasjon Norge.

** Innenfor LUF.

3 Utslag på referansebrukene

Budsjettnemndas sekretariat har beregnet det kvantumsfaste, isolerte utslaget av pris- og tilskuddsendringer i avtalen. Det inkluderer forutsetninger om pris- og kostnadsendringer som fremgår av rammetabellen, og endret utnytting av jordbruksfradraget. Det er også regnet kvantumsfast på arbeidsforbruket ved at det er regnet inntektsutslag per familieårsverk à 1 755 timer både i 2024, 2025 og 2026.

Tabell 3.1 Beregnet kvantumsfast helårsvirkning på referansebrukene av pris- og tilskuddsendringer, inkl. anslåtte kostnadsendringer til 2026, inkl. endret verdi av jordbruksfradraget. Kroner per årsverk à 1 755 timer.¹

REF. BRUK	2024 årsv.korr. BB	2025 årsv.korr. CC	2026 Inkl. skatt* D	2026-2025 D-CC	2026-2024 D-BB
1 Melk. 33 årskyr	575 000	720 200	730 600	10 400	155 600
2 Korn. 509 daa	829 500	861 200	874 000	12 800	44 500
3 Sau. 159 vinterfôra	323 100	425 600	450 600	25 000	127 500
4 Melkegeit. 162 årsgeiter	637 000	745 300	761 000	15 700	124 000
5 Svin og korn. 53 avlssvin	675 000	742 100	744 300	2 200	69 300
6 Egg og planteprodukter. 6048 høner	950 900	1 079 100	1 097 100	18 000	146 200
7 Poteter 125 daa + korn 295 daa	910 800	953 400	991 300	37 900	80 500
8 29 ammekyr	271 200	336 800	368 500	31 700	97 300
9 46 dekar frukt og bær	828 100	922 100	954 100	32 000	126 000
10 144 dekar grønnsaker + korn	723 300	768 400	818 500	50 100	95 200
11 Fjørfeslakt og planteprodukter	1 258 400	1 371 300	1 387 500	16 200	129 100
12 Økologisk melk. 29 årskyr, landet	756 200	918 500	940 300	21 800	184 100
13 Melk. 16 årskyr, landet	533 100	639 700	644 700	5 000	111 600
14 Melk. 53 årskyr, landet	660 800	849 300	863 900	14 600	203 100
15 Melk. 70 årskyr, landet	786 000	1 008 500	1 025 000	16 500	239 000
16 Melk. 41 årskyr, Østlandet (1 og 3)	846 500	1 025 900	1 037 400	11 500	190 900
17 Melk. 31 årskyr, Østlandet (5a)	572 100	715 200	719 400	4 200	147 300
18 Melk. 31 årskyr, Jæren (2)	673 700	826 100	842 600	16 500	168 900
19 Melk. 31 årskyr, Vestlandet (5b)	515 800	654 000	662 100	8 100	146 300
20 Melk. 45 årskyr, Trøndelag (4)	549 700	697 500	705 700	8 200	156 000
21 Melk. 31 årskyr, Nord-Norge (6,7)	617 000	763 000	778 700	15 700	161 700
22 Korn. 334 daa, Østlandet	936 800	1 041 400	1 059 200	17 800	122 400
23 Korn. 774 daa, Østlandet	1 100 600	1 158 100	1 188 000	29 900	87 400
24 Sau. 155 vinterfôra, Sør-N. (5a,5b)	305 800	409 300	435 600	26 300	129 800
25 Sau. 152 vinterfôra, Nord-N. (6,7)	377 000	473 900	496 200	22 300	119 200
26 Sau. 84 vinterfôra, landet	196 700	266 600	282 500	15 900	85 800
27 Sau. 269 vinterfôra, landet	477 000	604 900	642 500	37 600	165 500
28 Ammeku 28 kyr (5a, 5b, 6, 7)	262 700	320 400	346 300	25 900	83 600
29 Ammeku 31 kyr (1, 3, 4)	253 500	312 900	341 800	28 900	88 300
30 Ammeku 43 kyr, landet	221 400	287 800	326 600	38 800	105 200

1. Parentesene angir hvilken arealtilskuddssone de ulike referansebrukene er plassert i. For bruk som produserer storfe- og svinekjøtt ligger det økte inntektsmuligheter i bedre markedsbalanse.

4 Økt selvforsyning og plan for styrking av den samlede norske plantebaserte produksjonen

Arbeidet med å øke selvforsyningsgraden må foregå på mange områder og vil strekke seg over tid. Hovedstrategi for å øke selvforsyningsgraden er å forbedre og øke produksjonen av planteprodukter, både til mat og fôr, på en måte som styrker jordbrukets konkurransekraft mot import, slik at etterspørselen etter norske jordbruksvarer øker. Jordbruksavtalen følger opp Stortingets vedtak om å lage en plan for mer plantebasert mat, samt å øke selvforsyningsgraden, blant annet gjennom tiltak som øker konkurransekraften og bedre produsentøkonomien. I prioriteringen og utviklingen av virkemidlene er

det særskilt vurdert hvordan de påvirker målet som er satt om økt selvforsyning. Avtalen innebærer en kraftig satsing på norsk matkorn, som er vesentlig for å øke selvforsyningsgraden. I tillegg økes de produksjonsavhengige tilskuddene på andre planteprodukter til mat, slik at produksjonen kan økes og norskandelen styrkes.

Naturgitte forhold gjør at selvforsyningsgraden for husdyrprodukter, som har et høyt proteininnhold, gjennomgående er høy. Partene er enige om at avtalen bidrar til å opprettholde dagens høye selvforsyningsgrad på husdyrprodukter.

5 Kornproduksjonen

Økt produksjon av hvete er en nøkkel for økt selvforsyning. Partene er derfor enige om at produksjonen av hvete gis en kraftig stimulans i årets oppgjør, gjennom en betydelig økning av målpris for mathvete og økning av det særskilte arealtilskuddet for hvete. Konkurranseskraften for matkorn opprettholdes med økt matkorntilskudd tilsvarende økningen i målpris.

For å få en mer markedsrettet produksjon av mathvete, med større samsvar mellom dyrking og møllenes etterspørsel etter ulike klasser og sorter, mener partene det er nødvendig at det etableres et nytt klassifiseringssystem for mathvete. Det tas utgangspunkt i forslaget som er utarbeidet av Matkornpartnerskapet i samarbeid med blant annet NMBU, mølleindustrien og kornkjøperne. Nytt klassefordelingssystem vil kunne medføre endringer i grensene for proteinmengde og falltall. Landbruksdirektoratet får ansvar for å lede en prosess med involvering av markedsregulator og den øvrige bransjen, med sikte på å kunne innføre nytt system til kornsesongen 2026–2027. Direktoratet skal konsultere avtalepartene underveis ved behov.

Norsk produksjon av erter, oljefrø og proteinvekster til modning benyttes i liten grad direkte til humant konsum. Partene er enige om at muligheten for å bruke et virkemiddel tilsvarende matkorntilskuddet for å øke matindustriens forbruk av norskprodusert modne oljefrø, erter og belgvekster, utredes med tanke på innføring fra kornåret 2026–2027. For å stimulere til produksjon av vekstene økes prisnedskrivningstilskuddet betydelig for å kunne gi tilsvarende økt pris til produsent.

Det er nødvendig å opprettholde og utvikle kornproduksjonen også i randsonene for å øke selvforsyningsgraden. Avtalepartene er enige om å utrede en ordning der det gis tilskudd for frakt av korn fra kornprodusent. Det kan være et egnet virkemiddel for å bedre økonomien i kornproduksjonen i disse områdene. Det skal i utredningen også vurderes særskilte tilpasninger i fraktordningene for økologisk korn og kraftfôr, herunder vurdering av om dagens struktur for produksjon av økologisk kraftfôr skal være egne basissteder. Landbruksdirektoratet får ansvar for å gjennomføre utredningen. Avtalepartene og kornkjøperne inviteres til å delta i en referansegruppe. Landbruks- og matdepartementet utarbeider endelig forslag til mandat for utredningen i samarbeid med jordbruket.

Infrastrukturtiltak til planteforedling

Partene er enige om å prioritere tiltak som kan bidra til raskere utvikling av nytt plantemateriale, som nye kornsorter og foredlet settepotetmateriale, som er tilpasset norsk klima og det norske markedet. Det er enighet om at Landbruksdirektoratet, etter søknad, kan støtte infrastrukturtiltak for planteforedling med inntil 18 mill. kroner. Dette dekkes over ledige midler i 2025. Midlene skal i hovedsak bidra til å realisere Graminors «Speed breeding»-plattform og med en mindre del investeringer ved Overhalla klonavlssenter. Partene forutsetter at søkerne også benytter annen finansiering.

6 Styrket produksjon og konkurransekraft for grøntnæringen

Grøntsektoren står for en betydelig verdiskaping, og har hatt en positiv utvikling både i produksjon og omsetning de siste årene, blant annet som følge av høy innovasjonstakt. Det er ønskelig å dekke den økte etterspørselen etter grøntprodukter med norske varer, og partene er derfor enige om at det er viktig å styrke konkurransekraften til næringen.

Avrensordningen for potet

Partene er enige om å øke avsetningen til stivelse i avrensordningen med 7 mill. kroner. Endelige satser og avrensprisen fastsettes i jordbruksavtalen.

Øvre prisgrense for grønt

Øvre prisgrense for grøntprodukter har vært midlertidig økt fra 12 pst. til 20 pst. siden 01.07.22. Partene er enige om at øvre prisgrense for grøntprodukter settes permanent til 16 pst. Dette nivået må sees i sammenheng med økningen i målpris som er gjort i denne avtalen.

Lagring av epler

Partene er enige om å øke avsetningen på post 70.11 Markedstiltak med 2,5 mill. kroner. Midlene skal gå til å øke tilskuddet til reguleringslagring av epler.

Settepotetavl

Partene er enige om at det settes av 1 mill. kroner til styrking av prisnedskrivningen av settepoteter. Settepotet inkluderes ikke i ordningen potet og grønt i Nord-Norge, fordi de er en del av ordningen «Tilskudd til sertifisert settepotetavl».

7 Prioritering av produksjon av sau og ammeku

Partene er enige om å prioritere å styrke økonomien i saueholdet og i spesialisert storfekjøttproduksjon. For å bidra til bedre rammevilkår for produksjonene foreslår partene derfor å øke satsene for en rekke av tilskuddsordningene som er rettet mot det grovfôrbaserte husdyrholdet. I innretningen av virkemidlene er det lagt vekt på å bidra til

å videreføre markedsbalanse i denne delen av kjøttsektoren, utnytte beitemuligheter og bruke gårdens ressurser.

For saueholdet har partene lagt størst vekt på å bedre økonomien i produksjonen av lam og i noe mindre grad prioritert å heve tilskuddssatsene for sau. Markedsregulator har vist til økende overskudd av sauekjøtt, mens det prognoseres med underdekning av kjøtt av lam, og at man derfor bør vektlegge å oppnå økt produksjon av lammekjøtt per søye. For å bidra til mer lammekjøtt økes satsene for kvalitetstilskuddet, samtidig som satsdifferensieringen for ordningen heretter fastsettes med grunnlag i vekt, i tillegg til kvalitetsklassifiseringen.

For produksjon med ammeku heves satsene for kvalitetstilskuddet, driftstilskuddet og tilskudd husdyr. For begge de grovfôrbaserte produksjonene økes satsene for beitetilskuddene for å bidra til bruk av gårdens ressurser. Distriktstilskuddene for storfe og sau heves i sone 4 og 5 for å bedre rammevilkårene for husdyrhold i Nord-Norge. Satshevingene for tilskuddsordningene, inkl. avløsertilskuddet og frakttilskudd slakt, fremgår av vedlegg 1.

Øvre prisgrense

Partene er enige om at staten fastsetter øvre prisgrense på alle produkter med volummodell.

Utrede innretningen på kvalitets- og distriktstilskudd for storfekjøtt

Landbruksdirektoratet skal kartlegge produksjonen på framføringsenheter for storfe (både kjøttfe og dyr av melkeraser), herunder utviklingen i struktur, geografisk fordeling og arealgrunnlag grovfôr for foretakene. Med grunnlag i kartleggingen utredes ev. endringer i innretningen på kvalitets- og distriktstilskuddene for storfekjøtt.

8 Natur, miljø og klima

Partene har også i år blitt enige om et betydelig løft for natur-, miljø- og klimaarbeidet i jordbruket. Dette skal bidra både til å redusere miljøbelastningen fra jordbruket, inkludert klimagassutslippene per produserte enhet, og til å styrke natur- og miljøgodene jordbruket produserer. Satsingen er også viktig for å ruste jordbruket til et klima i endring.

Partene er enige om å bevilge 10 856,9 mill. kroner på ordninger med natur-, miljø og klimaeffekt. Dette innebærer en økning på 310,1 mill. kroner fra 2025 til 2026. I tillegg avsettes det 83,5 mill. kroner til ordninger på klima- og miljøområdet av ledige midler i 2025. Klimaeffekten av vesentlige endringer i ordninger over jordbruksavtalen skal beskrives, og tiltak for å redusere klimagassutslipp i årets avtale skal så langt som mulig effektberegnes.

Tabell 8.1 Oversikt over ordninger på jordbruksavtalen med natur-, miljø- eller klimaeffekt, mill. kroner i 2026

Kap. 1150	Ordninger	2025	2026	Endring
Post 50	Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	220,0	230,0	10,0
Post 50	Drenering av jordbruksjord ¹	148,0	151,0	3,0
Post 50	Tiltak i beiteområder	32,0	41,0	9,0
Post 50	Tilskudd til melkesetre	0,0	6,0	6,0
Post 50	Klima- og miljøprogram	40,0	34,0	-6,0
Post 50	Presis	4,0	0,0	-4,0
Post 50	Klimasmart Landbruk ²	12,0	24,0	12,0
Post 50	Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene	25,0	26,0	1,0
Post 50	Biogass	23,0	30,0	7,0
Post 50	Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	237,0	228,0	-9,0
Post 50	MetanHUB ³	10,0	15,5	5,5
Post 50	Handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler	15,0	15,0	0,0
Post 50	Utviklingsmidler økologisk landbruk	15,0	13,0	-2,0
Post 50	Landbrukets økoløft	0,0	2,0	2,0
Post 73.13	Pristilskudd økologisk melk	22,2	26,7	4,5
Post 73.17	Pristilskudd økologisk grønt	0,0	5,0	5,0
Post 73.19	Prisnedskriving økologisk korn mm.	58,3	65,6	7,3
Post 74.16	Beitetilskudd	2 334,9	2460,0	125,1
Post 74.17	Areal- og kulturlandskapstilskuddet	6 072,1	6136,3	64,2
Post 74.19	Regionale miljøprogram (RMP)	1106,1	1146,1	40,0
Post 74.20	Tilskudd til økologisk jordbruk	169,2	170,7	1,5
Post 77.11	Støtte til avlsorg., klimakammer	2,0	2,0	0,0
Post 77.13	Energirådgiving i veksthussektoren	1,0	2,0	1,0
Post 77.13	Tilskudd til klimarådgiving	0,0	27,0	27,0
Sum klima, natur og miljø		10 546,8	10 856,9	310,1

1. 2025: I tillegg 67 mill. kroner fra ledige midler.

2. 12 mill. kroner i ledige midler i 2025.

3. 2025: 4,0 mill. kroner i ledige midler.

Satsing på seter og utmark

Partene er enige om en kraftfull satsing på seter og utmark i 2026 gjennom etablering av en ny nasjonal tilskuddsordning til investering i setre med melkeproduksjon, økte satser til utmarksbeite, økte minstesatser til setring over Regionale miljøprogram, gjennom områdesatsingen Fjellandbruket og økt avsetning til Tiltak i beiteområdene.

Husdyrtilskudd og klima, klimasmart Landbruk og klimarådgivning

I juni 2019 inngikk staten og organisasjonene i jordbruket en intensjonsavtale med mål om å redusere klimagassutslippene og øke opptak av karbon tilsvarende 5 mill. tonn CO₂-ekv. samlet for årene 2021–2030. Avtalen omfatter klimatiltak som kan tilskrives all

jordbruksaktivitet innen sektorene jordbruk, transport, oppvarming og arealbrukssektoren (unntatt skog) i det offisielle utslippsregnskapet. Landbrukets klimaplan er jordbruksnæringens egen plan for arbeidet med å oppfylle forpliktelsene i avtalen.

Det er viktig at det arbeides for å redusere utslipp fra jordbruket, både som et bidrag for å nå Norges klimamål og for å oppfylle forpliktelsene i intensjonsavtalen om reduserte klimagassutslipp mellom staten og organisasjonene i jordbruket. Samtidig skal andre landbrukspolitiske mål ivaretas. Utslipp av metan fra husdyrproduksjonen utgjør om lag halvparten av klimagassutslippene som bokføres sektoren jordbruk i utslippsregnskapet.

I jordbruksoppgjøret 2023 ble partene enige om å nedsette en arbeidsgruppe som skulle vurdere hvordan husdyrtilskuddene til storfe og småfe kan utvikles fra å være et rent husdyrtilskudd, til også å være et tilskudd som bidrar til reduserte klimagassutslipp fra husdyrproduksjonen. Rapporten fra denne gruppen ble lagt frem i oktober 2024 og ligger til grunn for videre arbeid.

Partene mener det er viktig for å nå målet som er satt i intensjonsavtalen om reduserte klimagassutslipp at utslippene reduseres per produserte enhet. Å redusere utslippene gjennom redusert dyretall og produksjon, vil kunne føre til økt import, med mindre det skjer som følge av redusert innenlands etterspørsel. Viktige faktorer for å oppnå reduserte utslipp per produserte enhet på husdyrområdet er god dyrehelse, god agronomisk praksis, avlsutvikling og implementering av metanreduserende fôrvarer. Økt oppslutning om klimarådgivning på gårdsnivå er viktig for økt kunnskap og oppslutning om klimatiltak. Som grunnlag både for rådgivning og for en klimatiltaksplan på gårdsnivå er klimakalkulatoren et viktig verktøy. Partene prioriterer derfor videreutvikling av klimakalkulatoren som verktøy også for en klimatiltaksplan for bonden. En klimatiltaksplan vil på sikt kunne dokumentere klimaarbeid på gårdsnivå på samme måte som miljøplan og gjødselplan på andre områder.

Ved utgangen av 2025 vil over 4 000 jordbruksforetak ha gjennomført klimarådgivning og utarbeidet klimatiltaksplan. Det er nødvendig med økt kapasitet på klimarådgivning for å dekke ønsket aktivitetsnivå fremover. Tilskudd til klimarådgivning skal flyttes fra RMP og over i en egen ordning fra 2026. Partene setter derfor av 27 mill. kr til klimarådgivning over post 77.13 for 2026, noe som legger til rette for at ytterligere økning i klimarådgivninger vil bli gjennomført i 2026. Rådgivning som det søkes om tilskudd til i 2025 søkes og utbetales over RMP i 2026. En forutsigbar ordning for tilskudd til klimarådgivning er en forutsetning for opptrapping av kapasiteten til klimarådgivningen og for eventuelle fremtidige krav om en klimatiltaksplan for gården. I den nye tilskuddsordningen til klimarådgivning, er partene enige om at bonden skal være tilskuddsmottaker.

Klimavennlig fôring, i hovedsak bruk av metanreduserende fôrvarer, er det tiltaket i regjeringens Klimastatus og Plan som er forventet å ha størst effekt for utslippsreduksjoner i jordbruket. Også i Landbrukets klimaplan er dette det tiltaket som forventes å ha størst effekt. MetanHUB-prosjektet er et sentralt element i realiseringen av dette. Resultater fra andre land bekrefter et betydelig potensial for utslippsreduksjon ved bruk av metanreduserende fôrvarer. Norsk fôring og driftsforhold gjør at det er behov for norske

studier. Dette gjøres gjennom MetanHUB. Forskning sammen med utvikling og testing av løsninger for tildeling av metanreduserende fôrvarer er essensielt for å finne bærekraftige løsninger, både praktisk og økonomisk. Tildeling vil for mange kreve investeringer i fôrmikser eller kraftfôrautomat, som ofte er lite tilpasset mindre produksjoner. Mulighet for tildeling av metanhemmere til dyr på beite er foreløpig uavklart, siden god effekt av metanhemmere ser ut til å kreve hyppig tildeling gjennom døgnet. Det er derfor viktig å finne løsninger tilpassa norske forhold, driftsopplegg og struktur. Partene legger derfor vekt på å fortsette og støtte arbeidet i MetanHUB til å gjennomføre metabolismeforsøk og videre utprøving. MetanHUB arbeider nå også med å teste ut flere typer metanreduserende fôrvarer på flere dyregrupper, noe partene anser som veldig viktig for høy implementeringsgrad på sikt. Partene ønsker en tettere kontakt med MetanHUB i form av en referansegruppe for informasjon og forankring av arbeidet.

Partene tar sikte på å fastsette en implementeringsplan for bruk av metanreduserende fôrvarer i melkeproduksjonen i jordbruksforhandlingene 2026, gjennom opptrappende virkemiddelbruk frem mot et krav om bruk av metanreduserende fôrvarer i inneførsperioden for husdyrtilskuddet for melkekyr på post 74.14. Det vil også være aktuelt å implementere et krav for kjøttfe og andre drøvtyggere – og i økologisk produksjon - når det foreligger godkjente metanreduserende fôrvarer og fôringspraksis som kan tas i bruk for disse produksjonene tilpasset norske forhold.

Det er behov for ytterligere kunnskap for å sikre at et krav har fornuftige avgrensninger og tar hensyn til norske forhold, beitebruk, struktur i melkeproduksjonen, behov for investeringer og ulike driftsformer.

Utredningsbehov:

- Muligheten for og kostnadene ved praktiske løsninger og tilpasninger i bruk av metanhemmere på norske melkebruk, basert på tildelingsløsninger og resultater som presentert i Metan HUB. Det trengs utfyllende kunnskap om status for utvikling av ulike metanhemmende fôrråvarer (bolus etc.) og kostnadsfordeling ved bruk av slike.
- Utformingen av et ev. krav om bruk av metanreduserende fôrvarer i melkeproduksjon: Forvaltbarhet, kontroll og effektive søknadsløsninger for å sikre at det er håndterbart for bonden – inkludert en vurdering av byrden med flere krav og tilhørende kostnader.
- Hvordan få fanget opp utslippsreduksjoner gjennom bruk av metanreduserende fôrvarer i det offisielle utslippsregnskapet og som tellende i klimaavtalen mellom staten og jordbruket.

Partene er i årets jordbruksforhandlinger enige om å gjøre en felles innsats for vesentlig reduksjon i metanutslipp fra jordbruket ved å fase inn metanreduserende fôrvarer til drøvtyggere. Det er enighet om følgende:

- MetanHUB er svært viktig for å dokumentere effekt, kunnskapsbygging, uttesting og implementering under norske forhold. Bevilgningen til MetanHUB økes med til sammen 5,5 mill. kroner, til 15,5 mill. kroner i 2026, i tillegg 4,0 kroner i 2025 fra ledige midler.
- Det arbeides med sikte på at det skal innføres bruk av metanreduserende fôrvarer til melkeku i minimum 80 dager per år som et krav for å motta husdyrtilskudd fra søknadsomgangen 2027, med nødvendige avgrensninger. Dette er en ambisiøs

målsetting som krever utredning av bl.a. forvaltningsmessige, økonomiske og praktiske hensyn. Det bør også sees nærmere på hvilken rolle Bionova skal spille for å bidra til nødvendige investeringer for tildeling. Det må også legges til rette for at bønder som tar i bruk metanreduserende fôrvarer har nødvendig kunnskap om og kjennskap til hvordan dette skal håndteres for å oppnå tilsiktet effekt.

- Det avsettes 12 mill. kroner til Landbrukets Klimaselskap i hhv. 2025 (ledige midler) og 2026 til arbeid med ny teknisk plattform. I tillegg videreføres avsetningen på 12 mill. kroner i 2026 til utvikling av kalkulatorer på flere produksjoner. Partene forutsetter at dette verktøyet blir brukt til å dokumentere effekten av metanreduserende fôrvarer, og målsettingen er at beregninger fra Landbrukets klimakalkulator kan benyttes inn i det offisielle klimaregnskapet.
- Det er enighet om at metanreduserende fôrvarer er et viktig steg på veien mot å innfri klimaavtalen, men partene vil påpeke at dette ikke må gå på bekostning av andre klimatiltak i jordbruket.

Partene er videre enige om at klimarådgivning er et viktig verktøy for å motivere bonden. Det vil etter partenes mening være viktig for måloppnåelse på klimaområdet at hvert gårdsbruk utarbeider en klimatiltaksplan med konkrete tiltak og målsettinger, og gjennomfører tiltakene i planen. Landbrukets klimaselskap får i oppdrag å implementere en digital plan for klimatiltak for gårdsnivå i sin nye tekniske plattform. Partene er enige om at det tas sikte på å innføre krav til tiltaksplan for klimatiltak på gårdsnivå, med krav om 5-årig varighet/omløp, fra 2027. Dette tas det endelig stilling til i jordbruksoppgjøret 2026.

Regionale miljøprogram

Partene er enige om at det er viktig å styrke satsingen på regionale miljøprogram, og øker avsetningen med 40 mill. kroner, slik at total avsetning blir 1 146,1 mill. kroner i 2026.

For å følge opp Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden videreføres den totale øremerkingen til Oslofjordfylkene på 170 mill. kroner. Oslofjordfylkene kan i tillegg bruke midler til dette formålet over den øvrige potten. Den totale økningen skal legges til rette for at fylkene i enda større grad kan målrette sin miljøinnsats innenfor det som er utfordringer i sitt område. Det er tatt høyde for økt oppslutning om miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel som følge av ny gjødselbruksforskrift, i tillegg til økte minstesatser for setring og økte minstesatser for klimarådgivning, som gjelder fra søknadsomgangen 2025.

Tabell 8.2 Fordeling av midler til regionale miljøprogram for søknadsomgangen 2025 med utbetaling 2026¹⁾. Mill. kroner.

Fylker ¹⁾	Mill. kroner 2025	Mill. kroner 2026 ²⁾
Oslo og Viken	313,9	323,0
Innlandet	250,3	259,2
Vestfold og Telemark	93,4	96,3
Agder	23,0	24,0
Rogaland	83,8	87,3
Vestland	97,3	101,5
Møre og Romsdal	38,3	40,5
Trøndelag	139,4	145,3
Nordland	37,4	39,0
Troms og Finnmark	28,8	30,0
Sum	1 106,1	1 146,1

1) Bevilgningen tildeles statsforvalterembetene som fordeler midler i tråd med sitt regionale miljøprogram.

2) I fordelingen øremerket Oslofjorden er det tatt hensyn til at kun Vestfolddelen av Vestfold og Telemark har avrenning til Oslofjorden.

9 Satsing på Nord-Norge

Landbruk- og landbruksbasert virksomhet har stor betydning for verdiskaping og sysselsetting i mange kommuner i Nord-Norge. Å sikre matproduksjon, industri og bosetting i Nord-Norge er viktig for totalberedskapen i landet. Avtalen følger opp Stortingets vedtak ved behandlingen av Meld. St. 10 (2024–2025) om en kraftig prioritering av Nord-Norge.

Partene er enige om å sette av en egen rekrutteringskvote på 4 mill. liter kumelk i Troms og Finnmark, og heve tilskuddsandelen for investeringer i omlegging til løsdrikt for storfe i Nordland, Troms og Finnmark til maksimalt 65 pst.

Partene er videre enige om å styrke tilskudd som direkte bidrar til å bedre produsent-økonomien i landsdelen. Blant annet styrkes økonomien i produksjon av kjøtt fra storfe, sau og svin i Nord-Norge, ved å øke satsene for distriktstilskuddet, noe som også vil bidra til råvaretilgang til industrien. I tillegg heves tilskuddsandelen for investeringer i svineproduksjon til maksimalt 65 pst. i Nord-Norge. Investeringsstøtte til nyetableringer av svineproduksjon i Troms og Finnmark videreføres.

Prosjektet Bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord videreføres med 20 mill. kroner, som inkluderer videreføring av prøveordningen til teigbaserte tilskudd til Troms og Finnmark med 5 mill. kroner og midler til NIBIO. Prosjektet Bærekraftig matproduksjon i nord skal evalueres til jordbruksforhandlingene i 2026. Evalueringen skal fokusere på måloppnåelse for produsentøkonomi og produksjonsvolum i landsdelen.

10 Velferdsordninger

Velferdsordningene i jordbruket bidrar til at det økonomisk sett blir enklere for jordbrukere å leie inn avløser for å ha fritid og ferie, når de får barn og når de blir syke. Det gir trygghet både i hverdagen og ved ekstraordinære livshendelser. Avløserordningene i jordbruksavtalen bidrar til å dekke kostnadene ved å bruke avløser. Satsene har økt mer enn lønnsveksten de siste årene, og dermed bidratt til å betale for mer avløsning.

Partene prioriterer å styrke velferdsordningene ved å øke satser og maksimalbeløp for avløserordningene. Partene er enige om å særlig prioritere bønder som får barn og i den forbindelse mottar tilskudd til avløsning.

Partene er enige om å øke høyeste maksimale dagsats for ordningen med tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. med 100 kroner til 2 700 kroner, tilsvarende 3,8 pst. Øvrige dagsatser økes relativt like mye.

For å gi økt mulighet for å få dekket kostnader til avløsning for bønder som får barn, har partene blitt enige om å innføre egne, høyere dagsatser for denne gruppen. De høyere satsene vil gjelde for de som kan få tilskudd etter forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv. § 5. Høyeste maksimale dagsats økes for disse med 450 kroner fra 2 600 kroner til 3 050 kroner, tilsvarende 17,3 pst. Øvrige dagsatser økes relativt like mye.

Partene er enige om å øke satser og tak i tilskudd til avløsning med 4 pst.

11 Økologisk landbruk

I Stortingets behandling av Meld. St. 10 (2024–2025), ble det vedtatt et mål om at 10 pst. av jordbruksarealet skal være økologisk innen 2032, samtidig som det stimuleres til økt omsetning og etterspørsel i markedet. Avtalen bidrar til å følge opp dette målet, samt til å følge opp oppdatert nasjonal strategi for økologisk landbruk, som regjeringen la frem våren 2025. Partene er enige om styrke produksjonen av økologisk frukt, bær, grønnsaker og potet.

Det innføres et nytt pristilskudd for økologiske grøntprodukter. I tillegg økes arealtilskuddene til økologisk produksjon. Grunntilskudd for økologisk melk økes tilsvarende 4,5 mill. kroner, som forutsettes å komme de økologiske melkeprodusentene til gode. Videre økes tilskudd til økologisk lammeslakt tilsvarende 1,2 mill. kroner.

Partene er videre enige om å øke bevilgningen til kompetansenettverkene for lokalmat, bl.a. slik at disse kan styrke sitt arbeid rettet mot økologiske lokalmatprodusenter. Partene er også enige om en avsetning til Landbrukets Økoløft på 2 mill. kroner, da de er en viktig bidragsyter til rekruttering og mobilisering til økologisk jordbruk.

12 Landbrukets utviklingsfond

Kapitalsituasjonen i fondet

Partene er enige om at bevilgningen til Landbrukets utviklingsfond for 2026 settes til 2 640,6 mill. kroner, en økning på 92 mill. kroner fra 2025. Som det fremgår av tabell 12.1, settes samlet tilskuddsramme til 2 798,0 mill. kroner, en økning på 72 mill. kroner fra 2025. Bevilgningen til fondet øker da med 20 mill. kroner mer enn tilskuddsrammen ut av fondet. På grunn av stor usikkerhet i utbetalingsprognosene fra fondet, må kapitalsituasjonen til fondet fortsatt følges nøye. Prinsipper om inndragning av ubenyttede rammer som ble innført i jordbruksoppgjøret i 2023 videreføres.

Fondet tilføres 166,8 mill. kroner i engangsmidler i 2025, hvorav 101,5 mill. kroner går til styrking av ordninger, jf. tabell 12.1. Resterende tilførsel til fondet skal styrke fondskapitalen gjennom blant annet å innfri gjenstående rentestøtteforpliktelser.

Tabell 12.1 Tilskuddsramme for Landbrukets utviklingsfond, mill. kroner.

	2025	Ekstra 2025	2026	Endring 2025–2026
Bedriftsrettede midler til investering og utvikling	1 272,5		1 312,5	40,0
Tilskudd til melkesetre			6,0	6,0
Nasjonale tilretteleggingsmidler	16,0		13,0	-3,0
Det store norske Grøntløftet	5,0		5,0	0,0
Regionale tilretteleggingsmidler	61,0		64,0	3,0
Områderettet innsats				
Bærekraftig matproduksjon i nord	25,0		20,0	-5,0
Fjellandbruket	3,0		4,0	1,0
Rekruttering og kompetanse i landbruket				
Pilotprosjekt videreutv. av landbruksutdanning	2,0		3,0	1,0
Nasjonal modell for voksenagronom	17,0		17,0	0,0
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	15,0		21,0	6,0
Forskning og utvikling ¹	91,5		95,5	4,0
PRESIS – Presisjonsjordbruk i praksis	4,0		0,0	-4,0
Stiftelsen Norsk Mat	78,0	0,5	79,0	1,0
Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping	77,0		61,0	-16,0
Bondens marked og Norsk Gardsost	3,0		3,0	0,0
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	237,0		228,0	-9,0
Skogbruk	275,0		279,0	4,0
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	2,5		2,5	0,0
Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift	1,5		3,0	1,5
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	220,0		230,0	10,0
Drenering	148,0	67,0	151,0	3,0
MetanHUB	10,0	4,0	15,5	5,5
Klimasmart landbruk	12,0	12,0	24,0	12,0
Tilskudd til tiltak i beiteområder	32,0		41,0	9,0
Handlingsplan for plantevernmidler	15,0		15,0	0,0
Klima- og miljøprogram	40,0		34,0	-6,0
Biogass	23,0		30,0	7,0
Verdensarvområdene og Utvalgte kulturlandskap ²	25,0		26,0	1,0
Landbrukets økoløft			2,0	2,0
Utviklingstiltak innen økologisk landbruk	15,0		13,0	-2,0
Infrastruktur planteforedling		18,0	0,0	0,0
SUM tilskuddsramme	2 726,0	101,5	2 798,0	72,0

1. Midler til norsk- svensk hesteforskning på 2,5 mill. kroner forvaltes av Landbruksdirektoratet, og tildeles Stiftelsen Hästforskning.

2. Økning fra 2025 til 2026 gjelder Røros bergstad og Circumferensen.

Investerings- og bedriftsutviklingsordningen (IBU-ordningen)

Ut over gjeldende forskrift for forvaltning av midlene er avtalepartene enige om følgende nasjonale føringer for forvaltningen av IBU-midler i 2026:

- Små og mellomstore bruk skal prioriteres ved tildeling av støtte. Innen melkeproduksjon er det særlig behov for å prioritere fornying av fjøs med inntil 30 kyr uten at det medfører krav til økt produksjonsvolum eller besetningsstørrelse.
- Investeringsstilskudd til seterfjøs og tilhørende infrastruktur til seterdrift skal prioriteres.
- Hensyn til dyrevelferd skal prioriteres høyt. Dette gjelder for alle typer produksjoner og produksjonsformer.
- Investeringsstøtte til tørke og lager for bruk med økologisk kornproduksjon prioriteres.
- Investeringer som følge av EUs økologiregelverk prioriteres.
- Støtte til investeringer innen korn, frukt-, grønt-, potet-, og veksthusnæringen skal prioriteres.
- Det kan gis investeringstilskudd til bygging og oppgradering av gjødsellager med tekniske løsninger som reduserer utslipp til luft og vann, samt tilsvarende lager til biorest og øvrig organisk gjødsel. Felleslager for biorest kan støttes.
- Prosjekt med energi- og klimaeffektive løsninger skal prioriteres.
- I vurderingen av lønnsomhet i investeringsprosjektene må det tas hensyn til det samlede næringsgrunnlaget og økonomien på bruket.
- Støtte til investeringsprosjekt som gir økt matproduksjon skal prioriteres til produksjoner med markedspotensial.
- Det kan gis inntil 100 mill. kroner i risikolån der tapsavsetningen skjer innenfor rammen av IBU-midlene.
- Strategiske føringer fra det regionale partnerskapet er avgrenset til prioritering mellom ulike produksjoner og mellom ulike områder i den enkelte regionen/fylket. Faglagene skal inngå i de regionale partnerskapene.
- Nasjonal pott til løsdriftsinvesteringer for storfe videreføres.

Det legges videre til grunn at ubenyttede midler ved årsskiftet skal inndras og fordeles ut igjen til samtlige fylker.

Partene legger videre til grunn at det innenfor dagens praksis for IBU-ordningen blant annet kan gis støtte til følgende tiltak:

Kostnader til arrondering og grøfting som del av tilskudd til nyplanting av frukt og bær, tilskudd til bygging av lager innen grønt- og potetproduksjon, støtte til nyetablering av svinproduksjon i Troms og Finnmark, støtte til omlegging til SPF-besetning for svin, og det kan gis investeringsstøtte til begge driftssteder for foretak med seterdrift. Risikolån kan brukes som toppfinansiering innenfor både tradisjonelt landbruk og andre landbruksbaserte næringer.

Innenfor de ordinære lønnsomhetsvurderingene oppfordres Innovasjon Norge til å utnytte handlingsrommet for tilskuddsutmåling. Det er særlig viktig i fylkene med den høyeste andelen bås fjøs for storfe.

Nasjonale tilretteleggingsmidler

Avtalepartene er enige om følgende prioriteringer for 2026:

- Prosjekter som følger opp mål og tiltak knyttet til Meld. St. 11 (2023–2024) om strategi for økt selvforsyning av jordbruksvarer og innsatsområdene i rapporten «Grøntsektoren mot 2035».
- Prosjekter som fremmer rekruttering til landbruksutdanning, samt prosjekter som har som mål å bidra til rekruttering av lærebedrifter i forbindelse med innføring av lærlingeløp i landbruksfaget.
- Prosjekter som kan bidra til en positiv utvikling innen produksjon og omsetning av økologiske varer og til oppfølging av ny nasjonal strategi for økologisk jordbruk.
- Prosjekter som bidrar til utvikling av salgskanaler eller markedsmuligheter for lokalmat og -drikke, jf. «Oppskrift for mer lokalmat og lokal drikke».
- Prosjekter som har til formål å realisere nullvisjonen for dødsulykker i landbruket.

Regionale kompetansenettverk for lokalmat

Med et utvidet ansvar for kompetansetilbudet til konvensjonelle og økologiske lokalmatprodusenter, forutsetter avtalepartene at nettverkene sørger for god samordning og godt samarbeid seg imellom. Kompetansenettverkene skal sørge for at lokalmatprodusentene får tilgang til et dekkende tilbud innenfor matfaglig og merkantil kompetanse, og må innhente eventuell kompetanse som mangler/trengs. Dette er viktig for effektiv ressursbruk, økt aktivitet og best mulig kvalitet i tilbudene.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

Omdømmeporteføljen består av tre elementer: (1) Sentrale omdømmetiltak, inkludert støtte til nasjonale og internasjonale arrangement, som bidrar til bygging av omdømme og kunnskap om råvarer, produkter og tjenester fra norsk landbruk, (2) Støtte til å styrke mat- og reiselivsregionene, (3) Markedsføring av landbruks- og reindriftsbasert reiseliv.

Innovasjon Norge skal i 2025 og første halvår i 2026 arbeide med innretningen på omdømmeporteføljen, for å videreutvikle og øke omdømmet og konkurransekraften til lokalmatnæringen. Arbeidet skal drøftes i strategisk råd for Utviklingsprogrammet. De regionale og lokale matfestivalene er viktige for å profilere lokalmat og -drikke, bygge omdømme og kundegrunnlag blant norske forbrukere, og å bygge nettverk mellom lokalmatprodusentene. Det er imidlertid også behov for andre møteplasser, f.eks. for å fremme interaksjon mellom lokalmatprodusenter og reiselivsaktører, innkjøpere/kunder, og mellom lokalmatprodusenter nasjonalt. Dette er også viktig for å ivareta dialogen mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Innovasjon Norge skal i sitt arbeid vurdere hvordan nasjonale og internasjonale konsepter og/eller møteplasser kan bidra til å supplere det regionale arbeidet i omdømmebyggingen, der også forslag til ny innretning av Grüne Woche, med redusert finansiering over jordbruksavtalen skal inngå.

13 Andre endringer

13.1 Gjennomgang av grunnvilkår

Landbruksdirektoratet har levert rapport nr. 8/2025 om Grunnvilkår for produksjons- og avløsertilskudd.

Partene er enige om å videreføre prinsippet om at forvaltningen tolker og avgjør hvorvidt nye vekster og dyrearter skal omfattes av definisjonene som følger av jordbruksavtalen. Partene understreker at kravet til vanlig jordbruksproduksjon må være oppfylt for å få tilskudd.

En ev. utvidelse av definisjonene for vekster og dyr besluttet i jordbruksoppgjøret.

Partene er enige om å ta inn nøtter som en del av definisjonen under vekstgruppen «*Frukt m.m.*».

13.2 Telledato for storfe

Partene er enige om å bruke data fra Husdyrregisteret i stedet for søknadsdata fra telledato som utmålingsgrunnlag for produksjons- og avløsertilskudd for storfe fra og med søknadsåret 2028. Omleggingen baseres på arbeidsgrupperapport av 15.11.24 og følgende avklaringer:

- Tilskuddene utmåles med grunnlag i antall dyr registrert per dag, noe som gir grunnlag for videreføring av strukturdifferensieringen av tilskuddene.
- For å være tilskuddsberettiget, må både kjøper og selger registrere hendelsen ved omsetning av storfe, dvs. «komplett status».
- Utmålingsperioden skal fortsatt baseres på kalenderåret.
- Hendelsesdato (dato for fødsel eller overføring) legges til grunn som start på perioden med tilskudd om registreringen skjer innen gjeldende frist i Husdyrregisteret, men registreringsdato dersom registreringen skjer etter fristen.

Landbruksdirektoratet og Mattilsynet gis i oppdrag å igangsette videre arbeid med videreutvikling av Husdyrregisteret og fagsystem for ordningen mv. Til jordbruksoppgjøret 2026 bes Landbruksdirektoratet legge frem forslag til justering av regelverket for tilskuddsutmåling. Dette inkluderer definisjoner av dyreslag og ev. presiseringer knyttet til grunnvilkåret om vanlig jordbruksproduksjon. Avtalepartene involveres i dette arbeidet på en hensiktsmessig måte.

13.3 Finansiering av utredninger, evalueringer og elektroniske fagsystem

Partene er enige om å bruke overførte midler på post 21 på avtalte prosjekter som har blitt utsatt (modernisering og risikoreduserende tiltak i eStil-PT, løsningskonsept for kornavregninger og løsning for å effektivisere forvaltningen av tilskudd til gjødsel-leveranser til biogassproduksjon og forvaltningssystem for gjødselbruksforskriften).

Partene er enige å bruke overførte midler til risikoreduserende tiltak i eStil-RMP og eStil-PT. Partene er enige om å tildele Landbruksdirektoratet 1,2 mill. kroner og Mattilsynet 4

mill. kroner i 2025 til avvikling av telledato for utmåling av produksjons- og avløsertilskudd for storfe og tildele Landbruksdirektoratet 3 mill. kroner til digitalisering som følge av nye og endrede ordningen etter jordbruksavtalene i 2024 og 2025.

For 2026 er partene enige om avsette 11 mill. kroner til utvikling av nytt landbruksregister, 1,2 mill. kroner til nytt forvaltningssystem for gjødselbruksforskriften, 15 mill. kroner til Landbruksdirektoratet og Mattilsynet for avvikling av telledato, 6 mill. kroner til modernisering av fellesløsning for utbetaling av tilskudd, 2 mill. kroner til utvikling og forbedring av Agros, 2 mill. kroner til utredninger og evalueringer og 2 mill. kroner til nødvendig digitalisering som følge av endringer i ordninger i jordbruksoppgjøret.

14 Arbeidsgrupper og utredninger

Partssammensatte arbeidsgrupper:

- Helhetlig gjennomgang av geiteholdet i Norge, både kjøtt- og melkeproduksjon. Vurdering markedsmuligheter, produksjon og produksjonsmiljøene som et utgangspunkt for veivalg for næringen innenfor de landbrukspolitiske målene.

Utredninger i virkemiddelapparatet:

- Utvikling av biogassordningen til en teknologinøytral tilskuddsordning for håndtering av husdyrgjødsel (Landbruksdirektoratet)
- Utrede ordning for frakt av korn fra kornprodusent i randsonene, inkludert fraktordninger for økologisk korn og kraftfôr (Landbruksdirektoratet)
- Telledato (Landbruksdirektoratet og Mattilsynet)
- Landbruksdirektoratet får ansvar for å lede en prosess for å innføre et nytt klassifiseringssystem for mathvete (Landbruksdirektoratet)
- Utrede virkemiddel for å stimulere til bruk av norskproduserte modne oljefrø, erter og belgvekster til humant konsum (Landbruksdirektoratet)
- Intern gjennomgang av løsdriftspotten (Innovasjon Norge)
- Utrede innretningen på kvalitets- og distriktstilskudd for storfekjøtt (Landbruksdirektoratet)
- Vurdering av muligheten for å støtte opp under fellesskapsløsninger for logistikk og distribusjon for lokalmat og drikkeprodusenter (Innovasjon Norge)

Evalueringer:

- Ekstern evaluering av IBU-ordningen
- Regionale miljøprogram (pågående)
- Stiftelsen Norsk Mat sitt arbeid med forbrukerrettet informasjon om økologiske varer evalueres
- Evaluere områdetiltak i Nord-Norge

Prosjekter på klima- og miljøprogrammet:

- Sirkulering av uønskede stoffer fra organiske gjødselvarer
- Reduserte lystgassutslipp fra jordbruksarealer
- Fremskaffe mer dekkende kunnskap om klimavirkninger av å holde dyr på beite
- Kunnskapsstatus og –behov for god plantehelse, effektivt plantevern og alternativer til kjemiske plantevernmidler for å gi et godt grunnlag for å gjøre avveininger mellom miljøeffekter og produktivitet.

Føringer for bruken av utredningsmidlene under FoU-midlene:

- Muligheter og potensial for robotisering og automatisering i norsk kjøttindustri
- Selvforsyning og sammenlignbare tall

Oslo, 16. mai 2025

Viil Søyland

Bjørn Gimming